

חדר בריחה

מחזה קצר

מאת: ליאור גלציאנו

טלפון: 0546-564112

מייל: liorglz@gmail.com

© כל הזכויות שמורות לליאור גלציאנו

הדמויות:

יקי, הבורח
אסתר, אשתו
רבקה, אמו של יקי
יונתן, בנם של יקי ואסתר
אבנר, הבוס
דוקטור לוין, רופא

תמונה ראשונה

במרכז הבמה: מושב אסלה תחום בשלושה קירות. זהו חדר השירותים. על כל אחד מהקירות שעונות ערימות גבוהות של ספרים וקופסאות שימורים. לפני האסלה עומד יקי. תחילת התמונה בכך ששאר הדמויות במחזה נכנסות ויוצאות בתזזיתיות, באות אליו בדרישות. בכלל, כל המחזה צריך להתנהל בזרימה מתמשכת בין התמונות, עם דמויות נכנסות ויוצאות, שימחישו את מעבר הזמן לעומת ההיתקעות של יקי.

אסתר: נו, אתה בא?

אבנר: קדימה, יקי, תסיים.

רבקה: המקרר שלי עושה קולות משונים.

אסתר: צריך לשלם על הלימודים של יונתן.

אבנר: מה עם הדוחות של הרבעון האחרון?

יונתן: חוג הקפוארה מתייקר ב-500 שקל.

ד"ר: אתה חייב להתחיל להתעמל.

אסתר: גם הפילאטיס שלי יעלה יותר.

אבנר: המכירות יורדות, יקי.

יונתן: עוד יומיים נגמר הטסט לאוטו.

רבקה: צריך להזמין טכנאי.

ד"ר: יש לך לחץ דם גבוה וכולסטרול בשמיים.

יונתן: אבא, תעבור איתי רע על השאלות למבחן.

אבנר: הדוח היה אמור להיות גמור לפני שבוע.

רבקה: זה מין גרררר גרררר כזה. דיברת עם הטכנאי?

אבנר: יש ישיבת הנהלה בשלוש. אני חייב את הדוח!

יונתן: אמא אמרה שהבלמים באוטו לא עובדים.

ד"ר: אל תאכל יותר מטוגן. ומתוק. ומלוח.

אסתר: ואל תשכח להביא חלב שקדים. ושיהיה אורגני!

יקי: די!!!!

חמש הדמויות יוצאות, משאירות את יקי לבד. אלומת אור בודדה מאירה אותו ואת השירותים. נכנסת אסתר.

אסתר: נו, אתה בא? אנחנו צריכים לצאת לבר מצווה של המיטלמנים.

יקי: אני לא בא.

אסתר: עוד פעם עצירות?

יקי: לא עצירות, אסתר, שחרור.

אסתר: יופי, תשחרר ובוא.

יקי: שחרור מטרדות החיים.

אסתר: רשמת כבר צ'ק?

יקי: הדבר היחיד שאני רוצה לרשום זה את שמי בספר הימים של בתי השימוש: האיש שנכנס לתא ולא יצא. אני לא מגיע לבר מצווה – וזהו!

אסתר: יופי, מה אני אמורה להגיד להם? שדוד יקי נתקע בשירותים?

יקי: כן! זו האמת! נתקע בשמחה.

אסתר: אמרת למיטלמן שאתה בא.

יקי: אז אמרתי.

אסתר: אמא שלך בדרך.

יקי: שתיסע ישר לשם.

[פאזזה]

אסתר: נו, אתה יוצא?

יקי: אסתר, אני את השירותים עוזב רק בתנאי אחד: שאף אחד לא רוצה ממני יותר כלום.

יונתן: [נכנס] נו, אנחנו צריכים כבר לצאת.

אסתר: אבא שלך לא רוצה לבוא. תגיד לו משהו.

יונתן: אבא, בוא.

[פאזזה. אין תגובה מצידו של יקי]

אסתר: טוב, אנחנו מחכים לך באוטו בדיוק חמש דקות. [נפנית לצאת ואז נעצרת לרגע] ותשכח מזה שאני מביאה לך שאריות. כולם כבר יודעים שאין לנו כלב [אסתר ויונתן יוצאים].

תמונה שנייה

נכנס אבנר. למרגלות יקי מספר חפצים: מטהר אוויר, קופסאות שימורים, גלילים של נייר טואלט.

אבנר: יקי? אתה פה? יקי?

יקי: כן, אבנר, אני פה.

אבנר: באתי לדבר איתך, לראות אם הכל בסדר.

יקי: כשאני פה הכל בסדר.

אבנר: אסתר סיפרה לי מה קרה. תגיד לי, יקי, האם מתוקף תפקידי כבוס שלך פגעת בך או השפלתי אותך? האם אם אני הוא זה שדחף אותך, גם אם מטפורית בלבד, אל בית הכיסא?

יקי: [לעצמו] אתה, היא, הוא, הם, כולכם.

אבנר: אני מחשיב עצמי אדם רגיש ונגיש, איש רעים להתרועע. יכולת לדבר איתי.

יקי: [מגחך] איש רעים להתרועע. פעם כאבה לי הבטן וביקשתי ללכת הביתה. אתה זוכר מה אמרת לי?

אבנר: "צא מהשירותים ותחזור מיד לעבודה, יא חתיכת דגנרט"?

יקי: כן. וגם [יחד עם אבנר] "דיר באלאק אתה גומר לי את כל הנייר טואלט".
[לבד] עכשיו בוא נראה אותך מוציא אותי מפה.

אבנר: יקי, יקי. האם טעיתי בך כשחשבתי אותך לסוס עבודה אציל?

יקי: בטח סוס אציל. רכבת עליי כל היום בלי בעיה. עכשיו לך תמצא לך פראייר אחר להתעלל בו. אני לסד העינויים הבירוקרטי שלך לא חוזר!

אבנר: חתיכת פרזיט! אתה חושב שאתה היחיד שרוצה להינעל בשירותים? גם אני, עם כל כובד האחריות, רוצה בבוקר להצטנף כמו גולם במיטה, ולמרות הכל אני פורש כנפיים ועף.

יקי: אז אולי תעוף כבר, חתיכת גולם?! [יקי מרסס לעברו מטהר אוויר]

נכנסת רבקה.

רבקה: הגעתי ברגע שיכולתי. עד עכשיו היה אצלי הטכנאי.

יקי: שלום, אמא.

רבקה: אז זה נכון.

אבנר: הוא לא יוצא.

רבקה: למה?

יקי: כי אני לא רוצה.

אבנר: גברת גוטפריד, תגידי לו משהו.

יקי: [מחקה בלעג] גברת גוטפריד, תגידי לו משהו.

רבקה: מה אתם, ילדים?

אבנר ויקי: [יחד] זה הוא התחיל!

אבנר: איש קטן ובזוי! הלוואי שתעביר את כל החיים שלך לבד בשירותים [נפנה לצאת].

יקי: זו בהחלט התוכנית.

אבנר: רבקה'לה, כל דבר שאתם צריכים, אני פה בשבילכם. [יוצא]

רבקה: מה השטויות האלה שאני שומעת? לא מוכן לצאת?

יקי: כן, אמא, נמאס לי.

רבקה: אז נמאס לך! לכולם נמאס! זה לא אומר שהם הולכים ונועלים את עצמם בשירותים. יש לך ילד ואישה שצריכים אותך.

יקי: הם לא צריכים אותי, הם צריכים כספומט.

רבקה: נו באמת, יקי'לה, כמה זמן אתה חושב שתחזיק ככה מעמד?

יקי: כמה שצריך עד שילמדו לא לבקש ממני כלום.

רבקה: יונתן התקשר אליי אתמול בהיסטריה ואמר שהוא דואג לך. זה מה שהוא צריך עכשיו במקום להתרכז בבגרות? צא תעזור לו ללמוד.

יקי: די, אמא, אני רוצה לנוח.

רבקה: אתה בדיוק כמו אבא שלך.

יקי: מה קשור אבא עכשיו? הלואי והייתי כמוהו.

רבקה: לא קשור, בכלל לא קשור... להתראות יקי, מקווה לשמוע שהפסקת עם השטות הזאת כמה שיותר מהר.

רבקה יוצאת.

תמונה שלישית

יקי מרים שתי פחיות שימורים ומתחיל להתאמן. נכנסים אסתר ודוקטור לזין.

יקי: [תוך כדי הנפה] ארבע מאות חמישים ואחת, ארבע מאות חמישים ושתיים, ארבע מאות...

ד"ר: כבר שבועיים, את אומרת.

אסתר: כן, דוקטור.

ד"ר: וממה הוא חי?

אסתר: הוא אגר מאה וחמישים קילו של קופסאות שימורים.

ד"ר: שימורים?

אסתר: תירס, טונה, לוף.

ד"ר: יקי, זה דוקטור לזין, מה שלומך?

יקי: [ממשיך להתעמל] הכל בסדר, דוקטור, תודה על הדאגה. מעולם לא הרגשתי טוב יותר.

ד"ר: אתה כבר שבועיים יושב על האסלה וחי מקופסאות שימורים.

יקי: [לעצמו] שבועיים?

ד"ר: ומה מצב הטחורים? התנפחו?

יקי: מה זה קצת טחורים לעומת זה שאני סוף סוף אדון לעצמי.

אסתר: תגיד לו מה קורה למי שאוכל כל כך הרבה לוף.

ד"ר: לוף בכמויות כאלו זה מתכון בטוח להסתיידות עורקים, לכולסטרול גבוה ולמוות עצוב ובודד.

יקי: זה עדיין נשמע יותר טוב ממה שמחכה לי בחוץ.

אסתר: אתה רואה, דוקטור? אין שום דרך לשכנע אותו לצאת. כולם דיברו, ביקשו, התחננו, והוא – עדיין בפנים.

יקי: כולם קשקשו על תועלת לחברה ועזרה למשפחה. על עזרה ותועלת ליקי אף אחד לא דיבר.

ד"ר: אתה תשתגע בפנים.

יקי: אתה טועה, דוקטור, בחוץ משתגעים. פה מתחזקים [ממשיך בהתעמלות במלוא המרץ].

הד"ר מרים ידיים, מסמן לאסתר שעשה כל שביכולתו.

ד"ר: תרגיש טוב, יקי. [יוצא]

אסתר: אני כבר לא יודעת מה לעשות איתך. מה אתה רוצה, שאני אנתק לך את החשמל?

יקי: שלא תעזי!

אסתר: בהתחלה עוד אמרתי לעצמי "זה יעבור לו, כמו תמיד", אבל המשחק הזה עובר כל גבול. אני מודיעה לך שיש לך שתי אפשרויות: או שאתה יוצא ואנחנו מורידים באסלה את כל מה שקרה, או שאתה ממשיך להיות מרוכז רק בעצמך ואנחנו ממשיכים הלאה בחיים. עכשיו אתה צריך להחליט אם זה איתך או בלעדיך.

יקי: האדם האחרון שאפשר להגיד עליו שהוא מרוכז בעצמו זה אני. את שומעת? האחרון! [אסתר יוצאת מבלי שיקי שם לב] אם אני כזה מרוכז בעצמי, איך אני יודע שעכשיו את עומדת עם ידיים משולבות על החזה כמו שאת עושה כשאת כועסת עליי? אה? את שותקת כי אני צודק [פאוזזה] אסתר, את עדיין פה? אסתר? [חושך נופל על הבמה בבת אחת] אסתר?

אסתר יוצאת.

תמונה רביעית

עדיין חושך. שומעים רק את קולו של יקי.

יקי: לי היה יום רגיל, משעמם כזה. ספרי לי על היום שלך. הייתה לך את המצגת הגדולה הזאת בעבודה, לא? נו, אמרתי לך שתצליחי כמו גדולה. דרך אגב, השיער שלך מאוד יפה היום. הסתפרת?

נכנסים יונתן ומדליק את האור. האור מכאיב לעיניו של יקי, שמחבק חזק את מברשת האסלה, איתה הוא בעצם דיבר.

יונתן: אבא...

יקי: [מכסה את עיניו] אין לי, תבקש מאמא!

יונתן: אני לא צריך כסף.

יקי: [חושב רגע] עדיין אין לי.

יונתן: אני מתגייס היום. אני רוצה שתצא לכמה שעות ותבוא ללוות אותי לבקו"ם.

יקי: הקדימו לך את הגיוס?

יונתן: אפילו סבתא מגיעה. ותדע לך שהיא לא מרגישה טוב בזמן האחרון.

יקי: סבתא היא כמו שור. גידלה שני חתולים, עבדה בשלוש עבודות וקברה ארבעה כלבים. זה יעבור לה.

יונתן: אבא, אני לא מבין, שום דבר לא מזיז לך?

יקי: זה לא כזה פשוט...

יונתן: זה כן כזה! אתה יודע מה אמרתי לחברה הראשונה ששאלה איפה אבא שלי?

אמרתי לה שאתה סופר ושאתה מסתגר בשירותים כי רק שם יש לך מוזזה.

יקי: זה נכון, באמת יש לי פה מוזזה.

יונתן: לחברה השנייה סיפרתי שאתה סוכן מוסד שעובד בחו"ל. לשלישית כבר אמרתי שאתה מת.

יקי: פשפש, יונתן, אתה מחליף אותן כמו גרביים. ממש אבא כמו שלך בצעירותו.

יונתן: אתה יודע שלא הייתי מבקש אם זה לא היה חשוב לי.

יקי: יונתן, חמוד שלי, תזכור את מה שאני אומר לך: יום אחד יהיו לך אישה וילדים ועבודה ואתה תעשה בדיוק את מה שכולם מצפים ממך לעשות, עד שבוקר אחד אתה תתעורר ותשאל את עצמך: אלה החיים שאני באמת רוצה לחיות? מה, לי לא מגיע? ואתה יודע מה כולם יענו לך? לא, לך לא מגיע!

יונתן: טוב, אז אבנר יבוא במקומך!

יקי: איזה אבנר? אבנר אבנר?

יונתן: אבנר אבנר.

יקי: למה שהוא יבוא איתכם?

יונתן: כי הוא דואג לנו. במיוחד לאמא.

יקי: יופי, שייקח את הדאגות שלי. יש לי עוד אם הוא צריך.

יונתן: התכוונתי דואג דואג, אבא.

יקי: אבנר אבנר?

יונתן: דואג דואג.

יקי: אין לה בושה?! ועוד עם הדגנרט הזה?!

יונתן: תקשיב מה נעשה: תצא ונלך להגיד להם שאתה בא איתנו במקום אבנר. אם הם יתעקשו, אני אגיד שזה או זה, או שאני לא מתפנה מהבקו"ם. שישלחו אותי לכלא מציד. אמא לא תוכל לסרב.

יקי: [מתלהב] אני רוצה לראות את הפרצוף שלו כשנגיד לו להתחפף.

יונתן: ואחרי שתורידו את סבתא בבית תוכל לקחת את אמא למסעדה שהיא הכי אוהבת.

יקי: אני לא יודע, זו מסעדה יקרה...

יונתן: ואז תחזרו לבית ריק. רק אתם ובקבוק היין ששמתי בארון מעל המקרר.

יקי: הופה, יונתן...

יונתן: ותגיד לאמא שאתם פותחים דף חדש. הפעם בלי דרישות.

יקי: זה רעיון מעולה, קטן שלי!

יונתן: יאללה, אני מחכה לך ליד הדלת. [יוצא]

יקי חוזר למברשת. הוא לא מתכוון לצאת.

יקי: זה היה הבן שלי. חמוד, אה? יום אחד הוא יבין אותי.

תמונה חמישית

נכנסים אבנר ואסתר, חבוקים ומצחקקים.

אבנר: ... ואז אמרתי לו: אם המכירות לא עולות ב-400 אחוז עד סוף היום – אתה מפוטר. [שניהם צוחקים] היית צריכה לראות איך הפרצוף שלו נהיה לבן. [ליקין] שלום, יקי. מה המצב שם בשירותים? עדיין חש תקיעות?

אסתר: יש לנו חדשות טובות.

אבנר שולף מסמכים ומעביר אותם ליקי מתחת לדלת.

אבנר: אתה רק צריך לחתום.

יקי: [תוך כדי קריאה] לתת לאסתר גט? אבנר יאמץ את יונתן? לותר על הפוך נוצות של אמא שלי? על גופתי המתה!

אסתר: אבל זה מה שרצית.

אבנר: בסופו של דבר הכל לטובתך. אתה תוכל להמשיך להעביר את החיים בשירותים, ואילו אסתר ואני נוכל להכריז קבל עם ומשפחה מורחבת, שאנחנו מאוהבים.

יקי: אסתר, מה לעזאזל את מוצאת בו?

אסתר: אבנר? הוא מפנק אותי, הוא מטפח אותי, הוא מקרזל אותי, הוא מלפף אותי, הוא מקפיץ אותי, הוא מנחית אותי, ויש לו חתיכת קרן השתלמות!

יקי: האיש הזה לא יאמץ את הבן שלי!

אסתר: טוב שנזכרת באמת... [אסתר ואבנר] יונתן!

נכנס יונתן. כולם נכנסים לעמדות, כמו בשעשועון.

אסתר: איך קוראים לחברה שלו?

יונתן: [רומז ליקי] דו... דו... דו....

יקי: דולפין!

אבנר: דורית! [גונג של תשובה נכונה]

אסתר: כמה זמן הם ביחד?

יונתן: ש... ש....

יקי: שבועיים!

אבנר: שנתיים! [גונג]

אסתר: מה הוא לומד באוניברסיטה?

יונתן: מה הכי אהבתי כשהייתי ילד?

יקי: דרדסים!

אבנר: כלכלה ומנהל עסקים [גונג]

יקי: אהבת כלכלה?

אסתר: מתי הם עוברים לגור ביחד?

יקי: אתה עוזב את הבית, יונתן?

אבנר: בעוד חודשיים ושלושה ימים! [גונג]

אסתר: מתי הוא מתכוון להציע נישואים?

אבנר: בעוד חצי שנה!

יונתן: [לאסתר] אמרתי לך לא לגלות לו!

אסתר: כמו שאתה מבין, החיים לא עוצרים רק בגלל שאתה לא רוצה להשתתף בהם.

אבנר: תחתום, יקי, והכל יהיה מאחוריך.

בלב כבד, יקי חותם על המסמכים ומחזיר להם אותם. כולם יוצאים, אבל ברגע האחרון יונתן מסתובב לאחור. הוא מביט לעבר התא במשך שנייה או שתיים, ואז יוצא גם הוא.

תמונה שביעית

נכנסת רבקה.

רבקה: שלום, יקי.

יקי: גם את באת להגיד לי שאת עוזבת אותי?

רבקה: ד"ר לוין אמר שאין לי עוד הרבה זמן.

יקי: אני לא הייתי מאמין לו. הוא למד רפואה ברומניה.

רבקה: יש משהו שלא סיפרתי לך אף פעם. זה בקשר לנפילה שלו בתעלה. [בשלב הזה שניהם מספרים את הסיפור כמעט במקביל, כל אחד וגרסתו הוא]

יקי: מאז שאני ילד אני שומע את הסיפורים על הלחימה העיקשת, חסרת הסיכוי, מול דיביזיות מצריות חמושות עד השיניים.

רבקה: כשהתחילה ההפגזה כל החברים שלו רצו איישו את להעמדות, ורק אבא שלך התחבא.

יקי: רק הוא ומצבור של לוף ממנו הוא הכין פגזים קטנים וחומציים.

רבקה: הוא נעל את עצמו בשירותים. כשהמצרים הגיעו הם לקחו את כולם בשבי, ואף אחד לא אמר להם שיש עוד מישהו במוצב.

יקי: עשרים ואחד טנקים הוא הוריד עם הלוף! ומטוס!

רבקה: כשאבא שלך שמע פתאום שקט הוא חשב שהכל נגמר והחליט לצאת מהתא, ובדיוק אז הוא הפתיע חייל מצרי שירה בו. הוא גסס על האסלה עד שנפח את נשמתו.

[פאזזה]

יקי: האבא הגיבור שלי...

רבקה: היה חתיכת פחדן.

יקי: וכל הסיפורים על העוז והגבורה...

רבקה: שקרים שהמצאתי כדי שתהיה לך דמות לחיקוי.

יקי: [לעצמו] אני לא מאמין.

רבקה: כשהיית ילד הייתי מביטה בך ומקווה שלא תהיה כמוהו. פיללתי שאולי לא שמת לב לכל הפעמים בהם היה מתקפל, בורח, נעלם. לצערי, בכל יום שעבר נהיית דומה לו יותר ויותר. הייתי רואה איך המבט שלך הופך מזוגג ומשהו בך נרעד בכל פעם שהיית נתקל בקושי. תמיד רצית לברוח אבל הצלחת להילחם, ואני הייתי משלה את עצמי שבסוף תנצח. כנראה שטעיתי. יקי: אמא, אני כבר לא יכול לצאת. אשתי מתחנתת עם הבוס שלי, הבן שלי שונא אותי, הרחקתי את כולם.

רבקה: אל תהיה כמו אבא שלך, צא ותילחם! החיים שלך עוד לא נגמרו.

יקי: את תראי, צעד אחד בחוץ והכל חוזר לקדמותו. נכון, אמא? [רבקה יוצאת] אמא?

תמונה שמינית

נכנסים אסתר, אבנר ויונתן. עומדים בצד אחד של הבמה, מרכינים ראשיהם.

יונתן: יתגדל ויתקדש שמה רבא.

יקי: מה?

יונתן: בעלמא די ברא כרעותה. וימליך מלכותה ויצמח פרקנה ויפרוק עמיה, בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל, בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

אבנר ואסתר: אמן.

יקי יוצא ומתקדם לכיוונם, אבל הם מסתובבים ועוברים לצד השני של הבמה, כמעט רומסים אותו בדרך. הם נעמדים שוב, הפעם עם חיוך גדול על פניהם. יונתן מניח לפני אבנר כוס בנייר כסף.

אבנר: אם אשכחך ירושלים, תשכח ימיני. תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי.

אבנר מנפץ את הכוס. השלושה צוהלים ומתחבקים. יקי שוב מנסה להתקרב.

יקי: שיהיה במזל ט...

יקי מנסה להצטרף לחיבוק הקבוצתי, אבל הם מעיפים אותו כאילו הוא לא שם בכלל. השלושה עוברים שוב לצד השני של הבמה, ויונתן מביא עגלת תינוק. השלושה מביטים מלמעלה מוקסמים.

אסתר: הוא כל כך דומה לך.

יונתן: כולם אומרים לי את זה.

אסתר: התכוונתי לאבנר.

אבנר: [ליונתן] מחר בבוקר אתה מתייצב אצלי במשרד. שיהיה בהצלחה. [לוחץ את ידו]

יקי מנסה להציץ גם הוא, אבל אסתר ואבנר לוקחים את העגלה לטיול ודורסים את יקי בדרך. יונתן עוצר לרגע כדי לקשור את השרוכים. כשהוא נעמד, יקי עומד מולו, פותח את ידיו לחיבוק. יונתן יוצא "דרכו", מעיף אותו כאילו לא היה שם.

תמונה תשיעית

יקי חוזר לתא ונשכב על הרצפה. נכנס יונתן. קולות נשמעים מכל עבר.

אסתר: אל תשכח לקנות חיתולים.

אבנר: ואת הדוח. אני צריך אותו עכשיו.

ד"ר לוין: מה יהיה עם הכרס הזאת?

אבנר: אין זמן לחדר כושר, צריך לעבוד.

אסתר: אתה לא שומע שהוא בוכה?

אבנר: זה לא הזמן להתבכיין.

ד"ר לוין: לפי תוצאות בדיקות הדם אתה...

אסתר: אל תשכח את החלב שקדים. ושיהיה אורגני!

יונתן נכנס לתא ומתיישב על האסלה. הוא מחליף מבט עם יקי. שניהם מנידים בראש לאות "זה מה יש". האור יורד על הבמה. סוף מחזה.